

Rerum Naturalium Fragmenta No. 86

<i>Szemere László: Vadludakról</i>	3
<i>Szemere László: Tavaszi madárvédelmi teendőink</i>	11
<i>Szemere László: A vízirigó</i>	17

Budapest
1935

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Szemere László szerkesztése:

Budapest II., Debrői-u. 15

Vadludakról

Írta: Szemere László

Most, mikor e sorokat írom – január végével – jobb hangulattal gondolunk a vadlibákra, mint mikor ősszel V betűik megjelentek az északi láthatáron, meg amikor súlya elől a közelítő télnek, tőlünk is délebb vidékekre takarodtak. Akkor mi is a közelgő télre gondoltunk, mely klimatikus jelenség – bizonyára a legtöbbünkénél – gondokat szokott jelenteni, vagy legalábbis némi bosszúságot, hogy annyi drága fát meg szemet kell ismét eltüzelni.

De most, mikor már remélhetőleg, a télnek nehezebbik részén túl vagyunk, a tavasznak hírnökei lesznek a láthatár peremén – most már a délin – megjelenő vadludak.* Hát a szokásos impressziókat vetettem íme papirosra, mielőtt még a vadludakról magukról egy sort is írtam volna. Elárultam annyit, hogy a vadludak északibb tájakról jönnek hozzánk ősszel, hogy aztán tőlünk is elmenjenek, ha már itt az idő zordonra fordul.

Tavasszal aztán fordított sorrendben ismét átvonulnak tájainkon. A nép megfigyelése s aztán a tudományos megfigyelések is azt igazolják, hogy a vadludaknak tavaszi átvonulása gyorsabb iramban bonyolódik le, mint őszi elvonulásuk.

Ősszel ugyanis a megérkezett csapatok megszállva szokásos helyeiket, ottan-körül hetekig is elidőznek s csak ha a hó ellepte a vetéseket, akkor mennek délebbre.

Vadlúdjainkhoz a vonulásuk juttat minket, bár meg kell jegyezni, hogy a nálunk is előkerülő libák (vadlúdfajok) között van egy faj, amelyik nem északabb tájakról jön hozzánk, hanem Közép-Európában költ, néhány száz párban ilyenformán Magyarországon is.

Ez a nyári lúd, tudományos néven *Anser ferus* Bechst. Ezért is hívják nyári lúdnak, mert nyáron van nálunk (már ahol van) s őszre kelve, tőlünk délibb vidékekre vándorol (úgy októberben), tavasszal meg a hó eltakarodása után rendes költőterületére visszavándorol.

Vörösnnyakú lúd

Tehát úgy viselkedik, mint mind-ama sok vándormadár, amely nálunk költ, de a Földközi tenger partvidékein telel. Vagy még délebben.

E vadlúdféleségnek is lehetnek egyes olyan csapatai, amelyek átvonulnak hazánk felett, ezek azok, amelyek Galíciában és Oroszországban költenek. De nem ezek teszik ki a késő ősszel hozzánk érkező tenger sok vadlibát.

Az említett nyári lúddal szemben összes többi vadlibánk téli szállásra jön hozzánk, bár ha csak addig is tanyáznak vidékeinken, míg a vetéseket nem fedi hó. Akkor a téli vendég itt hagy minket s átvonuló vendéggé válik. »Lengyeleskedik« s nem is véletlenül jut e szó eszembe. Vadlibáink zöme ugyanis Lengyelországból, Oroszországból látogat hozzánk.

Hát mindezeket tudni kell vadlibáinkról, mielőtt szerbeszámba vennők fajaikat, már ti. azokat, amelyek nálunk előfordulnak s így szíves olvasóinkat érdeklik.

De itt meg kell jegyezmem még azt, hogy a honos, illetve – hiba ne essék írásomban – a nálunk előkerülő 12 fajta vadliba nem tartozik mind egy nembe, habár magyar neve mindannyinak csak lúd, tekintet nélkül arra, hogy latin genusneve nem mindeniknek »Anser«.

Terünk nem engedi azt, hogy részletesen leírjam vadludainkat, azért csak felsorolom őket, egyik-másiknál pár szóval jelezve, hogy körülbelül hogy néznek ki. (Néhányát fényképen is bemutathatom.) Sorrendjében néhai Chernel István madárnévjegyzékének**, vadludaink íme ezek:

1. *Bütykös lúd* (*Tadorna cornuta* Gm.). Legott felismerhető vörös-fekete-fehér színekben tarkálló tollazatáról, közeli szemlélve, még kacsaszerű csőréről is. Házi réce nagyságú.

2. *Pozsdáslúd* (*Casarca rutila* Páli.). Még kisebb, ugyancsak inkább récére emlékeztető, vöröses-barnás (rozsdás) színű liba; igen ritkán kerül hozzánk. Hogy e két liba mennyire réceszerű, régebbi latin neve is jelzi: »Anasok« voltak azelőtt, tehát récék, míglen később elő nem léptették őket ludakká. (Libák lettek. Vajon hízelgő-e rájuk?)

Most következnek az igazi vadlibák, an1elyeknek latin neve (»Anser«) is kifejezi ő-libaiságukat.

3. *Nyári lúd* (*Anser ferus* Bechst). Ez hát a fentebb említett, nálunk is költő vadlúdféleség. Költ még a Kisbalatonban, a Velencei-tó egyes pontjain, a Fertő nádrengetegeiben s a Nagy-Alföldön még itt-ott meglevő mocsarasokban. Költ »még«, írom, arra gondolva, hogy mocsaraink lecsapolása előtt más számos helyen is költött. De ez ma már a múlté.

Ez már rendes lúdnagyságú, őse házi ludunknak s úgy néz ki, mint ezeknek szürke »vad« visszaütsései. Régen több ezer év előtt tartottak már házi ludat s a háziasszonyoknak mindenha büszkeségük volt az, hogy libáik (de más házi szárnyasaik is) tiszta fehérek legyenek. Régi írásokból tudjuk ezt. Pénélopé »hószínű« ludairól többször olvashatunk az Odisszeában.

4. *Pisze-csőrű lúd* (*Anser brachyrhynus* Bail.). Kissé kisebb, mint az átlagos liba, feltűnően rövid és vastag csőréről lehet felismerni.

5. *Gegelúd* (*Anser neglectus* Sushk.). Nagyon hasonlít a következő (vetési) lúdhhoz, úgy első látásra rózsaszínű csörgyűrűje és lába révén különböztethetjük meg tőle.

6. *Vetési lúd* (*Anser fabalis* Lath.). Ez is a szürke-barna vadlibákhoz tartozik, amennyiben hasa, néhány felső s összes alsó farkfedőtollai kivételével - melyek fehérek - szürke, barna, vagy sötétbarna. Októberben érkezik hozzánk, de nem a Hortobágyon van a főhadiszállása, hanem a dunántúli részeken, meg egyes tiszamenti helyeken is, pl. Tiszalöknél, hol a hozzánk érkezett vadludaknak kb. 50%-át teszik.

A Hortobágyon számbelileg a következő libaféleség az uralkodó:

7. *Nagy lilik* (*Anser albifrons* Scop.) Ez, meg a kis lilik, színben elütnek az eddig felsorolt libáktól, mert háti szürke s hasi fehér színüket a mellől le a hasig, fekete foltok, csíkok tarkítják. Fejük, nyakuk szürke, de homlokuk hófehér, ami annál feltűnőbb, mert a fehér folt mentén a környezeti szürke szín csaknem a feketéig sötétedik. Ezért hívják a liliket hókás ludaknak is.

Hangjuk is más, mint a többi, jórészt gágogó libahang s így jól csengő, vidámabb »lilik-lilik« szavuk már olyankor is elárulja őket, amikor madarát se látjuk. Számuk a Hortobágyon az ott megforduló libák 75-90%-ára tehető.

8. *Kis lilik* (*Anser erythropus* L.). Kisebb kiadása ez a nagy liliknek, alig erősebb egy házi récénél. A Hortobágyon ez a vadlúd jelenik meg a legkorábban, olykor már szeptemberben, létszámuk azonban csak kb. 5%-a az összességnek. Úgy a kis, mint a nagy lilik újabban átvetődik a Dunántúlra is, de nem oly tömegesen, mint a vetési lúd.

9. *Örvös lúd* (*Branta bernicla* L.). E fajjal megint más genusbeli libákhoz jutottunk. A megjelenésük libaszerű, csőrük is olyan, de színük tarka-barka. Nem ugyan az örvös-lúdé, mely sötétszürke-fekete-fehér tarka lúd. Bélyege – legalábbis a kinőtteknek –, hogy nyakuk mindkét oldalán egy-egy fehér folt van, s itt tollazatuk fodros is. Ritka átvonuló madár, illetve téli vendég nálunk.

10. *Apácalúd* (*Branta leucopsis* Bechst.). Szép nagy lúd, azonban ugyancsak ritka jelenség Magyarországon, csak párszor került elő. Túlnyomórészt sötét (fekete) madár, de homloka, fejoldalai, a felső farkfedők, melle, hasa és farkalja fehérek.

11. *Vörösnyakú lúd* (*Branta ruficollis* Pall.). Egyike a legkisebb vadlúdjaknak, s a legtarkábbak közül való. Feje, nyakának hátsó része, háta, dolmánya s túlnyomórészt a szárnya is, továbbá farka, melle s oldala fekete. A fültől a nyak oldalára fehér sáv fut le, amely egy másik, a szem felé futó fehér sávval egyesül. Hasi része is fehér. Fülfoltyjai, nyak-eleje és begye élénk fahéj-vörös.

Arról nevezetes e libácska, hogy nem régen vette vonulási útjába Magyarországot. 1916-ban lőtték az elsőt a Hortobágyon, azóta jóformán évről-évre észlelik s lövik is nagy mennyiségben. Ez évben (1935) is van egy leszárnyalt példánya a székesfővárosi Állatkertnek. De nemcsak a Hortobágyon észlelik; előkerült már a Dunántúlról is.

Meg kell említenem még azt, hogy a sarki lúd (*Chen hyperboreus* Pall.) is ellátogathat alkalmilag hozzánk. De ez ideig nem sikerült elejteni a »bizonyító példányt«, már pedig

az a szabály a madártan berkeiben, hogy addig nem vesznek be a hazai madárfaunába madarat, míg bizonyító példányt valaki nem tud felmutatni.

Megint másként áll a helyzet az ú. n. Buturlin-lúddal. Ez a vörös csőrű, sárgalábú lúd (*Anser carneirostris*) előkerült már nálunk is, azonban ennek meg faji önállósága vitatott. Ha tehát szíves olvasóim közül valakinek ilyen lúd kerülne a kezéhez, ne mulassza el beküldeni azt a Madártani Intézetbe (Budapest, II., Herman Ottó-út 15).

Hogy vadlúdjainkkal e lap hasábjain foglalkozunk, annak oka nemcsak a pusztá megismertetés; a tengernyi vadlúd nemcsak felkelti figyelmünket, nemcsak szórakoztatják a vadászt, de bizony kárt is okoznak ott, ahol tömegesen megszállják a vetéseket.

A télen lelegelt vetés ugyan kihajt tavasszal, de ha késői a vetés, a talaj meg ázott, akkor bizony a legelő liba gyökerestül kihúzza a zsenge növénykét s így nagy károk keletkezhetnek. Valamit visszafizet – trágyájával –, de ezt nem lehet sokra értékelni, sőt sok helyt meg éppen károsnak tartják a vetés közötti friss trágyát.

Hajdanta, mikor a nyári lúd még seregesen fordult elő, a költőterületük közelében nem nagyon lehetett gabonát termesztetni s így a mocsarakat környező földeket krumplival ültették be. Ma azonban ekkora kártételük nincsen, az átvonulók okozzák a fentebb említett »gyomláló« kárt.

A vetésekben okozott kártétellel szemben áll vadászati jelentőségük; a hiba azonban itt is ugyanaz, ami a nyúlnál, meg

sok más vadnál is előfordul, hogy nem annak hoz hasznót – legalábbis a legtöbb esetben –, akinek kárt okoz. De itt már a természetbarát író leteszi a tollat, az ebben illetékesekre hagyván a többit.

(Növényvédelem, 1935, vol.11, p.39-41)

*A közben beállott abnormális hideg következtében folytatódott a vadlibák átvonulása (Szerk.)

**Teljes címe. »A Magyar Birodalom Madarainak Névjegyzéke«. E füzet azért becses, mert divatba hozta az elfogadott (leggyakrabban használt) latin neveket, s megállapítja a magyar neveket, rendet teremtve így a nevek zűrzavarában.

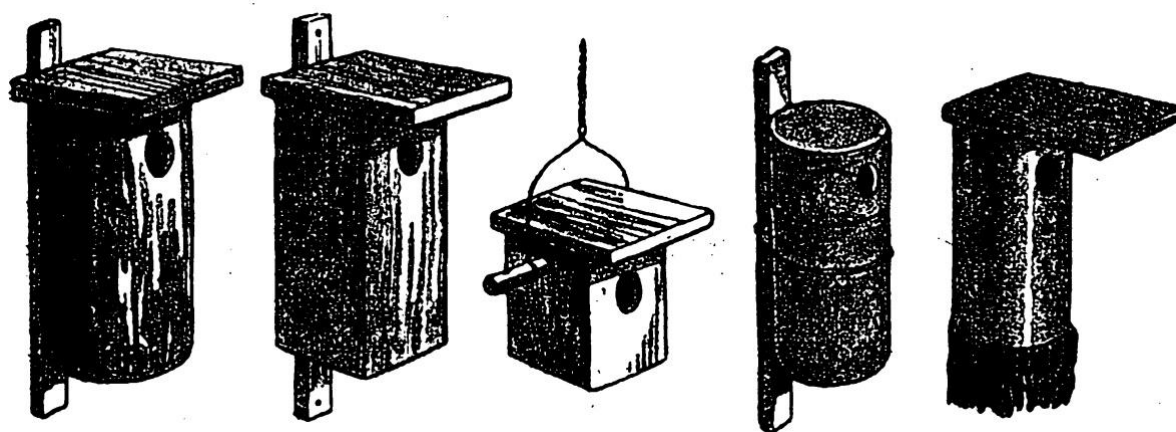

Tavaszi madárvédelmi teendőink

Írta: Szemere László

A tavaszi madárvédelemnek a 12-ik órája – vagy az újabb időszámítás szerint a 24-ik – ütött e hónapban. Az odúlakó madarak tűzhelytevése a március, meg az április, ezért aki még szánt az ég madarainak egy kis helyet a portáján, a kertjében, az még pótolhatja azt, amit az elmúlt ősszel meg a télen elmulasztott. Hogy a télen át élelem után kóborló cinegék megtelepedésre bírjuk, annak egyik legjobb módja az, hogy már az ősz végén helyezzük ki a fészekodvakat, hogy azokat a cinegék meglássák s zord téli időben hálóhelyül is felhasználhassák.

A kapcsolatos téli etetéssel még bizalmasabbakká tettük vendégségbe járó cinegéinket, amelyek közül aztán tavaszra kelve néhány pár visszamarad kertünkben, hogy a kitett fészekodvakban költsenek is.

Különféle fészekodú: 1. fatönk, – 2-3. deszka, – 4. cement, – 5. bádogodú.

Tekintettel azonban arra, hogy a honi madárvédelem még nem terjedt el oly mértékben, mint ahogy az esztétikai meg a gyü-

mölcstermesztési érdekek azt megkívnának: jó és szakszerűen kezelt fészekodú sincs annyi kihelyezve, hogy minden lakásigénylőt kielégíthessen. Ezért ha még most teszünk ki odvakat, még kaphatunk belé lakót.

De nemcsak a cinegék megtelepítése a célunk, hanem több más, hasznos odúlakó madár elszállásolása is. Minő például a barázdabillegető, a rozsdafarkúak, a légykapók stb., amely költözködő madarak még jórészt csak útban vannak, hát órájuk is gondoljunk, hogy mire megérkeznek, hajlékuk legyen.

Tavaszi madárvédelmi teendőink két részre. oszthatók. Az egyik lenne az új fészkelési alkalmak biztosítása, a másik a régi fészekodvak kitisztítása. Szóval egy tavaszi nagytakarítás.

Nézzük hát elébb azt, hogy hová s milyen fészekodút tegyünk ki s a nem odúlakókról hogyan gondoskodjunk? Úgy röviden az a szabály, hogy minden 25 fára jusson 1-1 fészekodú. Hogy ezek a megtelepedésre számításba jöhető madarak szempontjából milyenek legyenek, azt a helyi körülmények határozzák meg. Akinek csak 10-20 fája van, az cinegéknek való két fészekodúval eleget tesz a kívánalmaknak, de ha a szomszédok, nem tesznek ki fészekodvakat, akkor mi tehetünk sűrűbben.

Az ilyen 1-4 fészekodú mind egységes típusú lehet, tehát legalább 10-12 cm belső átmérőjű s 3 cm röpnylású fatönk-, deszka-, vagy bádogg- (kályhacső) odú, aszerint, hogy kinek mire telik, vagy ha maga csinálja, minő anyag áll a rendelkezésére. Álljon itt egy, vázlatos rajzocska eme különféle anyagokból készült odúkról; köztük egy olyan is, amit faágakra akaszthatunk fel. A macskáktól ugyanis, ha azokat nem tudjuk

távol tartani, vagy ilyen, felfüggesztett odúkkal, vagy nagy falak közepére (nem közel egészen az ereszhez!) helyezett odúkkal tudjuk megvédeni madarainkat.

A 3 cm lyuk-átmérőjű odúba billegetők, rozsdafarkúak is betelepszene, bár ezeknek nagyobb nyílású odvakat szokták gyártani. Számolni kell azzal is, hogy 1-1 nyaktekercs pár is szemet vet egyik-másik odúra. Ezek kedvéért az odvak aljára jó maréknyi fűrészport szórjunk. A nyaktekercs ugyanis nem rak fészket az odúba s így a nem homorú aljú fészekodúban tojásai szétgurulnának. De a fűrészpor a későbbi odútakarítást is megkönnyíti.

Ha aztán több fészekodút kell kiraknunk, főleg ha nagyobb park vagy erdőség is övezi kertünket, akkor már az odvak $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{4}$, része legyen 15-20 cm belső átmérőjű s 5-6 cm lyuk-átmérőjű. Így aztán seregélyeknek, kuvikoknak, búbos bankáknak meg más, nagyobb termetű odúlakó madaraknak is csábító lakásalkalmatossággal szolgálunk.

Márpedig e nagyobb testű madarakat nemcsak a hasznuk, de szép megjelenésük miatt is érdemes kertünkbe szoktatni. Mily szép látvány a teljes színpompájában tündöklő kék csóka! Márpedig ez is megbarátkozik az emberi lakok közelségével, ha látja, hogy nem bántják.

A nagyobb madarak megtelepítésével sok madárbarát nem foglalkozik elég odaadóan, pedig érdemes velük is törődnünk. Az igaz, hogy a nagyobb fészekodú drágább is, meg gond is több van vele. Évről-évre olyan szempontból is meg kell ezeket vizsgálni, hogy tartólécük elég erős-e, függesztő drótjuk nem

rozsdás-e túlságosan? Nehogy hanyagságunk miatt egy-egy madárcsalád essen áldozatul.

Jó előre gondoljunk a verebekre is. Nem ugyan, azért, hogy őket is dédelgessük, hanem hogy azokat lehetőleg távol tartsuk a fészekodvaktól. Ha a környéken a macskák nem garázdálkodhatnak, akkor az odvak egy részét helyezzük ki alacsonyra, 1-2 méter magasra. Az ilyen »alantas pincelakásba« a verebek nem szívesen mennek belé.

Majd csináljunk (hol sok a veréb) galambdúcszerű közös verébfészektanyát, avégből, hogy a verebeket egy olyan helyre szoktassuk, honnan őket könnyen kiirthatjuk. (E tárgyban való cikk van a Növény-védelem 1932. évfolyamának májusi számában.) Aki gólyát akar megtelepíteni portáján, az a gólyafészekkel több verébcsaládot is megtelepít, elvonva azokat így a fészek-odvaktól.

Végül a verebek féken tartására legcélravezetőbb az, hogy a fészekodúba bujt tojó verebeket lepkefogó hálózattal fogjuk ki, s pusztítsuk el. Mivel a verebek között aránylag kevesebb a tojó, azért e módon is, meg természetesen lőfegyverrel, féken tudjuk őket tartani. Már csak amiatt se tegyük túl magasra az odvakat, hogy ne kelljen túl hosszú nyelvű lepkefogóhálózattal dolgoznunk.

A gólya megtelepítése végett valamely magasabb fa koronáját (ott, ahol az 12-15-18 cm vastag) vágjuk le, úgy, hogy a vágás alatt elágazó ágak jó támasztékot nyújtsanak a természetes fészeknek. De a levágott koronából néhány ágat fészektartó alkalmatosság gyanánt oda is drótozhatunk az alapul szolgáló ágakhoz. Szokás az is, hogy egy nyugalomba vonult szekér-kereket tesznek a fa koronájára, ez esetben a fát oly vastag-

ságában kell elvágni, hogy a kerék-agy ürege szorosan legyen a fán, jól arra bunkózva.

A gólya megérti aztán a dolgok mikéntjét, s oda rakja fészket, nem a háztetőre, avagy kéményre, hol nekünk olykor útban van. Meg aztán a ház közelében levő fán rakott fészket folyton szemmel tarthatjuk, míg a saját házunkon levő gólyafészket ritkábban látjuk. Ide céloz e népies gyermekmondóka is:

«A pap házán gólyafészek
Minden ember látja,
Csak a pap nem látja.»

De most már írjak a meglévő odvak rendbehozataláról is. Ezt igen sokan elhanyagolják. Nem elég csak kitenni az odvakat, azokat évről-évre gondozni is kell. Legkivált pedig így tavaszi időben. Télen át a madarak a fészekodvakat hálótanyául használták s így azok madár-ürülékkel szennyezettek. Azt hát onnan ki kell takarítani. Ha tavalyi fészek maradt volna az odúban, azt is ki kell onnan szedni. (Ezt már ősszel kellett volna!)

Igen hasznos dolog az odvak kénezése is. Ezt a következőként végezzük: 1-1 kiürült cipőfénymazas dobozt tegyünk úgy a fedelére, hogy a doboz nyitott maradjon. Aljazata így hát kettős. Így tegyük azt az odú aljára, belé egy félujjnyi kénzalagot, persze meggyújtva. Ekkor lefedjük az odút, nyílását is eldugjuk. Másnap aztán eltávolítjuk a kénezés okozta rendetlenséget.

A régi fészkeket az odúból több okból is ki kell dobni. Azok rendesen férgesek. Azután elfoglalják az odú űrtartalmának

egy részét, s így a cinegecsaládnak szűk lesz az odú tere. Mert a régi fészekben a cinege semmi körülmények között sem költ újra, hanem föléje új fészket épít. Elképzelhető tehát, hogy a több nemzedéken (»cinege-generáció«) át elhanyagolt odú lassanként fészekanyaggal telik meg!

Tehát már az első költés után azonnal ki kell dobni a kiszolgált fészket az odúból, s kénezní is azt, így aztán ugyanott fog az a cinege-pár másodszor is költeni. Másként inkább új odú után kutat, semmint férges lakásba telepedjen. Természetesen a verébfészkeket is untalan ki kell dobálni az odvakból. Cinegék a verébék limlomjait mélyen megvetik, nekik más lakberendezésre van igényük.

(*Növényvédelem*, 1935, vol.11, p.55-56)

A vízirigó.

Szemere László

Mely apró madár az, amely így telente a vízbe bukik, hogy 10-20 méterrel arrébb megint fűgén kikeljen a jeges vízből? Szokták kérdezni azok, akik madarunkat, a hegyi patakok lakóját, nem ismerik s csak alkalmilag látják alföldi vizeink mentén, télen, mikor a vízirigó a hegyi patakok és folyók befagyása miatt hozzánk látogat.

Hát a vízirigó ő, aki meg bír dacolni teleinkkel s csak addig a délibb vidékig húzódik, ameddig az egyébként befagyott vizeknek még nyílt részei, jégmentes helyei is vannak. Ha az otthona közelében levő hegyvidék patakjainak vagy folyóinak egy része jégmentes, akkor nem is megy szülőhelyétől messzire, mert a hideget jól bírja. Annyira, hogy még a jéghideg vízben is vígan (mondjuk fűgén) közlekedik.

Mit keres ő a látszólag kihalt tájak hideg vizében? A vízben magában semmit, de a víz alján, az iszapban telelő rovarokat keresgéli, azokkal táplálkozik ilyenkor.

A táplálékszerzésnek eme sovány kenyeret nyújtó módja nemcsak a vízirigó sajátossága. A víz aljára bukó vadrécék is megszürcsölik az iszapot, kiszűrve onnan a rovarokat. De sőt egy kis emlős állat is azt teszi, a vízi cickány, mely állatka ugyancsak nem alszik téli álmokat, sőt el se vándorol befagyott vízi birodalmából. A jég páncélja s a víz szintje között van annyi hely, hogyha búvárkodása után kilép a vízből, talál magának való száraz helyet.

Hát elnézést kérek, úgy a Szerkesztő úrtól, mint szíves olvasóimtól, hogy így kitértem a vízcickányra, de e két lény kenyeres pajtása egymásnak. A vízcickány lesurran a víz aljára, kicsit ide-oda szaglász, ha talált rovar, azt gyorsan kikaparja, zsákmányát szájába veszi, kiúszik vele a partra s ott elkölti.

Vízirigó.

Mindezt sebtében kell, hogy tegye, 15-18 másodpercnél tovább nem bírja ki kis tüdeje a búvárkodást. Ha ennyi idő alatt nem kaparhatta ki a rovar, kis pihenő után újra visszabukik arra a helyre, ahol a kapargálást abba kellett hagynia, hogy most már zsákmányával együtt a partra ússzon.

Maga a vízirigó imigyen néz ki. A madár valamivel testesebb a pacsirtánál, de rigóinknál kisebb. (Seregély nagyságú.) Mint a Vezényi festménye után készült, itt bemutatott képe mutatja, zömök testű.

A öregek feje teteje, nyakuk hátsó része, továbbá hasi része kormos-barna; a torok, nyak eleje és a begye fehér; háta pala-szürke, feketésen foltos. A szárny és farok feketés-barna.

Hát egy ennyi leírás – kapcsolatban a bemutatott képpel – elég ahhoz, hogy a vízirigóról helyes képet alkothasson magának az is, aki eddig nem ismerte.

Nyáron a havasi patakoknál találkozhatunk vele, hol holmi kőrakásban, hidak zegzugában s más vízparti rejtekhelyen rakja meg fészket, hogy ott 4-6 egyszínű fehér tojását kiköltse.

Fiait is túlnyomórészt vízi rovarokkal s azok álcaival neveli fel, el-elcsíp ugyan alkalmilag egy-egy gyámoltalanabb, egészen apró halacskát is, de ez a kártétele a haszna mellett elenyészik; komoly halászati kárt annál kevésbé okozhat a vízirigó, mert sehol sem él nagyobb mennyiségben.

(Növényvédelem, 1935, vol.11, p.173-174)